

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBČINSKO PRAMENO

Uredništvo in administracija je v Ljubljani, Grajska štev. 17/1. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri naročnikih za leto 1921: letno K 120, za pol leta K 65, za četrt leta K 34, mesečno K 29, a

Licealna knjižnica,
Ljubljana

Številka telefona 152.
Plača in teži se v Ljubljani.

LETO IV.

LJUBLJANA, dne 10. decembra 1921.

ŠTEV. 134.

Dolžnost vsakega naročnika je, da nam pridobi za l. 1922 vsaj enega novega naročnika.
Razširjajte 'TRGOVSKI LIST' ter pošiljajte upravi naslove novih naročnikov.

Zunanji pregled.

Sporazum z Irsko. — Washingtonska konferenca. — Rusija.

Nepobitno dejstvo je, da si je Lloyd George pridobil največje zasluge s tem, da je v svetovni vojni, ko so antantne sile pred nemškim navalom že skoro omahovale in se je bilo bati splošne katastrofe, neprestano vzpodbujal k vztrajnosti, da ima radi tega tudi največje zasluge neposredno na zmagi zaveznikov, kajti ta je bila končno odvisna le od tega, kdo bo vztrajal daljše. Drugi sijajen uspeh si je pridobil Lloyd George s tem, da je te dni dosegel sporazum z Irco. Dva naroda, koja sta živel skozi stoletja v smrtnem sovraštvu, ki je zahtevalo cele potoke krvi, sta si podala roke. Dogovor je že sklenjen in bo v kratkem ratificiran. Irco dobijo takozvano Dominion-Homerule, ki jim garantira popolno avtonomijo, slično kakor jo ima Kanada in druge angleške kolonije. V Dublinu se bo nahajalo ministrstvo in parlament. Nova država se bo imenovala »Svobodna irska država«. Vsak človek bo gledal z zadoščenjem na zmago Ircev, ki je zahtevala toliko krvi, ki je uničila cele generacije irskih junakov in borcev za svobodo in neodvisnost svojega naroda. To je zopet eklatanten dokaz za to, da se ideje ne dajo uničiti z orožjem, da se narod ne da več podjarmiti s silo. Ubil bodeš človeka, cele legije borcev, nikdar pa ne zatreš ideje. Naj bi si to zmago narodne ideje zapisala v svoj album posebno Italija.

Washingtonska konferenca se nahaja pred važnimi sklepi. Angleško-japonska pogodba, ki je skozi tri desetletja določala smer angleške politike, se bo razveljavila in na njeno mesto

stopi nov sporazum med Ameriko-Francijo-Anglijo in Japonsko. Dosedanja pogodba med Londonom in Tokijom, ki je bila naperjena proti ruskiemu prodiranju v Indijo, Kitajsko in na Tihem ocean, je postala vsled razmer v Rusiji brezpredmetna. Jasnno je vedno bolj, da je stopilo na washingtonski konferenci vprašanje razorožitve v ozadje, in da se borijo velesile pri sejah konference, kakor tudi za kulisami za prevlast na Daljnem Istoku in na Tihem Oceanu. — Vlada v Tokiju se odločno upira proti temu, da bi bila Japonska primorana, da se odpove vplivu na Kitajskem, kojega si je pridobila med vojno in ki sloni na okupaciji nemške zapuščine v Šantungu. Povdarja se, da bo Amerika in Anglija ugodila vsem japonskim zahtevam, ki se tičejo Kitajske.

Politiki Londona in Berlina so prvi prišli do prepričanja, da boljševizem ni samo epizoda, ki se je začela kar tako čez noč, da bi po kratkem času zopet brez sledu izginila. Dne 7. novembra je obhajala sovjetska republika četrto obletnico svojega obstoja. Boljševizem še živi, živi zbog velike obširnosti ruske države, živi zbog grehov starega carističnega režima, pod katerim so se ponavljale vsako desetletje velike, a vsako drugo leto male »golodovke«. Boljševizmu podaljšajo slednjč življenje tudi koncesije, katere dovoljuje Lenin kapitalističnim zahtevam sedanosti. Fraza, koja je izgovoril Lenin maja 1920. leta: »Postati moramo resni trgovci, brez kontrole sovjetov«, je zadobila komaj letošnje poletje življenje ter je odprla zapadno-evropejskim državam pot v Rusijo. Nemčija je stopila v oficijelne zveze z Rusijo. Uprav te dni se nahaja v Moskvi trgovska deputacija pod vodstvom dr. Hermanna, ki ima na-

logo, da ukrene vse potrebno za izmenjavo poljedelskih strojev in drugih nemških fabrikatov za ruski les, kožo in lan. Tudi konferenca Stinnesa v Londonu, koji je bila predložena obširna predstavka cele angleške industrije, nima drugega pomena, nego da se stvori nekak evropski trust, ki bi pričel z obnovo Rusije. Resanacija Rusije bo pa težka in dolgotrajna stvar, kajti cirkulacija papirnatih novčanic je presegala že 1. avgusta t. l. fantastično svoto 3200 milijard rubljev, produkcija je pa za 2-200% manjša, nego je bila pred vojno. Neglede na to se svetovni kapital jako živo zanima za odnošaje v Rusiji. Večja ameriška družba je pred dnevi sklenila koncesijsko pogodbo za izkoriščanje asbestnih plasti v Uralu. Pogodba se je sklenila v obliki, ki je tipična za slične pogodbe, t. j., da položi koncesionar kot garancijo za izpolnitev pogodbe gotovo vsoto (tukaj 50.000 dolarjev) v državno banko, da plača kot zakupnino 10% celega pridelka in da se proizvodna količina določi vsakoletno. Na tak način je dobila ruska banka, ki se je ustanovila komaj 16. novembra t. l., velike vsote zdravih valut in ji bo tako mogoče izpolniti svojo nalogo, kajti 2000 milijard sovjetskih rubljev, ki so ji bili nakazani od sovjetskega komisarijata, bo uporabila za notranji promet, za kredite bankam in za lombard. Lenin toraj ne kapitulira, dovoljuje sicer kapitalizmu velike koncesije, toda on ostane vseeno na krmilu in povzroča nemire, nervoznost ter negotovost v celi vzhodni Evropi.

Razširjajte Trgovski list!

Električna centrala — usoda Ljubljane.

Mestno županstvo je minuli teden izdalo razglas, da se mora v zimskih mesecih skrajno varčevati z električnim tokom, ker je električna centrala preobremenjena. Trgovcem se je v njem prepovedalo uporabo električne luči v prodajalnah po peti uri popoldan. Razumeli bi tako postopanje, ako bi se to zgodilo sredi vojnih let, ko je bilo pomanjkanje premoga na vrhuncu. Toda premoga in vseh drugih obratnih sredstev je dovolj in po zmagljivih cenah na razpolago, elektrarna je dobro založena in kljub temu sega za takimi nasilnimi sredstvi, ki grozijo postati za razvoj Ljubljane usodepolni.

Ze vrsto let ni mogoče dobiti v Ljubljani električne napeljave v hiše, ni mogoče dobiti od centrale gonilne sile za obrtne in industrijske delavnice, sedaj pa prihajajo še trgovine na vrsto, in ravno v sredi največje sezone Miklavža in božičnih praznikov se prepoveduje uporaba električne razsvetljave v trgovinah.

Mestni svet že leta razpravlja in študira vprašanje električne centrale za Ljubljano, vendar iz študij pododsekov zadeva ne pride naprej. Z njo se pa ubija ves gospodarski razvoj mesta, uničuje vsako ustanavljanje industrij v predmestjih, onemogočuje modernizacija in strojna oprema obrtnih delavnic, ovira staveno gibanje, trpi ves kulturni svet in sedaj se omejuje še trgovski promet.

Medtem potekajo leta v samih obljubah, mesto propada, namesto, da bi izkoristilo v polni meri svojo ugodno gospodarsko pozicijo, ki jo ima v novi državi. Mi se z večnimi obljubami ne moremo več zadovoljiti.

Kronika razvoja hranilnic.

Sestavil: I. Mohorič.

(Nadaljevanje.)

Poštna hranilnica je imela pritegniti predvsem kroge, ki vedno menjujejo svoje bivališče, ali ki so oddaljeni od privatnih hranilnic, ter zbirati med ubožnimi sloji male svote in jih polagoma dovajati k nabiranju kapitala. Zato je bila določena najvišja svota, katero smejo vloge ene osebe doseči na 2000 kron in najnižja na eno krono. V svrhu pridobitve drobnih nabiralcev je vpeljala hranilne liste (Sparkarten) z vtisnjeno znamko 10 vinarjev, katero se potem do vrednosti 1 krone dopolnjuje, vloga z znamkami. Ta naprava je bila namenjena predvsem šolskim otrokom. Nadaljni dokaz, da so bili prihranljaji v poštni hranilnici namenjeni socialni skrbi, da obranijo vložnika od popolnega gospodarskega propada, je določba, da za poštnohranilne vloge po avstrijskem sistemu ni veljala sodna prepoved in da se na nje ni moglo dobiti zastavne pravice, da je ekzekucija proti njim nedovoljena. Vsa hranilna korespondenca je bila poštnine prosta, in poštna hranilnica je bila

oproščena tudi od rentnega davka, ki ga morajo druge hranilnice večinoma iz lastnih sredstev plačevati. Ze omenjeni cross-entry sistem vloge in dviga pri vsakem poštnem uradu, oproščanje vseh pristojbin in brezplačnost tiskovin so bile velike ugodnosti državne hranilnice, medtem ko niska obrestna mera, ki je bila v zakonu določena na največ 3% in se upravnim putem fiksira ter polmesečni odpovedni obroki za vsote od 20 do 200 kron in celomesečni za višje svote spadajo med momente, ki otežkočajo promet. V prvem četrtstoletju poslovanja je nabrala poštna hranilnica iz majhnih krogov učencev, rokodelcev, delavcev in poslov 219 milijonov kron.

Poštna hranilnica je kot državni zavod v prvi vrsti imela zasigurati mnogim državnim papirjem na učinknem trgu stabilnejšo pozicijo. Zato je bilo sprejeto načelo angleške poštne hranilnice, ki stavi pri elokaciji vlog državno-financični značaj zavoda v ospredje in izključuje vsako drugo nalaganje kot nabavo državnih avstrijskih vrednosti. Čl. 3. avstr. poštno-hranilničnega zakona je predpisoval za fonktifikacijo vlog nakup avstrijskih državnih zadolžnic. Na prošnjo posameznega vložnika se mu za njegove vloge nakupi državne papirje, pri vlogah pa, ki dosežejo maksimalno mejo in kljub pismenega poziva

niso bile zmanjšane, se »ex offo« nakupi na interesentov riziko državne zadolžnice, katere se mu dopslje ali pa pusti v depozitu knjižico pri centralnem poštnohranilničnem uradu na Dunaju. Pri efektini komisiji se računa provizije na 2 promila, in sicer najmanj 40 vinarjev in za inkasiranje izžrebanih efektov $\frac{1}{4}$ 0/00, uprava kuponov pa je brezplačna. Na račun vložnikov je bilo samo do konca l. 1910 kupljenih efektov za 530 milijonov kron nominala, med njimi je od izdan h 152 slovenskih rentnih knjižic. Koncem l. 1910 jih je obstojalo še 49. Skoro polovico je bilo deponiranih pri upravi poštnega urada. Državna železniška uprava je poštni hranilnici prepustila upravo preskrbljevalnega zaklada za osobe državnih železnic, svojih vadiljev in kaucij in pozneje stopila v pogajanja, da bi se ji dalo v upravo tudi druge državne depozite, predvsem pa sodne depozite. V okvirju novega delokroga se je udeležila poštna hranilnica v zvezi z različnimi bančnimi avstrijskimi skupinami emisije državnih rent in je manjše postojanke direktno že večkrat prevzela.

Ta funkcija poštne hranilnice je v nekaterih državah nalletela na ostro kritiko. Na enakem principu kot Avstrija stoji organizacija poštne hranilnice na Ogrskem, v Rusiji, Angliji, Kanadi, Ita-

liji in Franciji. V Angliji, Kanadi in Italiji tečejo vloge direktno v državno blagajno in postajajo državni dolg, medtem ko imajo Belgija, Švedsko, Nizozemsko in Romunija znatne dele vlog elocirane v provincialnem, komunalnem, hipotekarnem kreditu, v depozitih pri velikih bankah, inozemskih efektih in lombardih. Razen tega pa je bila poštno-hranilnična uprava aktivna v pospeševanju kredita za stavbo delavskih stanovanj, kmetijskih zadrug in meljoračnih namenov.

Za kritje eventualnih izgub, ki lahko dolete poštno hranilnico pri vrednostnih papirjih je služil posebni rezervni zaklad, ki je zakonito predpisano svoto 4 milijonov kron že pred vojno dosegel. Prebitek hranilnega prometa se je letno nakazoval na račun poštnih pristojbin in je znašal l. 1910 kron 2,136 341, ki tvori malodane samo tretjino prebitka iz čekovnega prometa.

Na predlog dr. George Cocha je pričlenila poštna hranilnica s 6. novembrom 1883 čekovni in odračunski promet in s tem pričela reformo celotnega plačevalnega procesa, ki je postavil izvrševanje odračuna na popolnoma nove podlage in je najširšima plastem prebivalstva dal ugodnosti brezdenarnega plačevanja.

(Dalje prih.)

Trgovci, industrijalci in obrtniki! Ne pozabite, da je „TRGOVSKI LIST“ Vaše stanovsko glasilo-

Birokratizem elektrarske uprave ogroža prav življenjske interese Ljubljane in naša električna centrala bo zapečatila gospodarsko usodo mesta. Dosedanja centrala ne odgovarja več razmeram in zahtevam modernega razvoja mesta. Leži zelo neugodno in nima železniškega tira za dovoz premoga. Njene naprave onemogočujojo nujno potrebno razširjenje cestne električne železnice v Šiško, na Vič in v Moste. Vsled nje ne more napredovati srednja in mala obrt in vsakdo si razmišlja graditi nove hiše, dokler mu ni zasigurana tudi električna naprava.

Kaj pomeni električni tok v modernem mestu, vidimo na Mariboru. Tekom enega samega leta se je tu montiralo na stotine motorjev in transformatorjev za male in najmanjše obrate, celo v domačem gospodarstvu je razvita uporaba toka v največjem obsegu. V enem ali dveh letih se bo pokazal praktični uspeh in ogromni pomen sedanjih investicij za gospodarski napredek mesta.

Zeleti bi, da novo mestno zastopstvo brez razlike strank uvidi, da je vprašanje električne centrale nerv gospodarskega življenja mesta in da je pozitivna rešitev vprašanja neodložljiva in se mora izvršiti že letošnjo spomlad.

Razvoj železniškega omrežja v Sloveniji.

(Nadaljevanje.)

Tako so nastale pri navideznem ogromnem razvoju današnje bolne eksistence, ki nam delajo sedaj mnogo preglavice. Glavni namen novih odredb je bil, izvesti reorganizacijo državnega železniškega nadzorstva, reformo koncesijskega zakona, pospeševanje fuzij pasivnih podjetij, dalje enotno postopanje pri garancijah, in konečno državni železniški obrat, ki se pa zaenkrat še ni mogel izvršiti. Obenem so se napravili prvi koraki za določitev maksimalnih prevoznih tarifov privatnih železnic, ki so se dalje razvili v letih 1882 in 1883 ob enem z definitivno vpeljavo državne železniške organizacije. Parlament je stavbeni program omejil na pontjebsko zvezo in labudsko lokalno ter na pomočno akcijo za povzdigo Istrije. H. Plener je že v decembru 1875 predlagal direktni nakup podpiranih podjetij potom emisije državnih železniških obligacij, češ, da slabše se državi gotovo ne more goditi kot dotedaj. Opozarjal je, da je v vseh državah na kontinentu podzavlevalni problem zelo aktualen. Herbst je bil za to, da država prevzame pasivne železnice v svojo lastno upravo, ker je dosedaj nosila le odgovornost in riziko, upravo so pa vodile osebe, ki sploh niso naprav nje odgovorne. Z vsjo odločnostjo je karakteriziral železništvo kot monopol moderne dobe, in povdarjal vpliv, ki ga lahko zlorabi večji finančni sindikat. Leto nato je bil podan v parlamentu sekvestracijski zakon z obširno motivacijo¹⁾. Načrt je prišel v železniški odsek, ki je izjavil v svojem poročilu, da je sekvestracija pravno pripustna, da se ne gre za kratenje pravic delničarjem, marveč za javnopravno odredbo. Odsek je olajšal določbe, kdaj je dopustna sekvestracija in dokazal statistično neprimernost bremen garancijskega sistema v Avstriji proti Franciji in Pruski, dasi je tam ta sistem starejši. Direktiv glede podzavlevanja in glede uprave državnega železniškega obrata pa odsek vladi ni dal nobenih, ter se je splošno zadovoljil s konstatacijo, da bo ravno državni obrat najboljša oblika kontrole in da je že v državni garanciji dovolj razloga, da se ne more aprorno odkloniti državni železniški obrat.

V plenu je burna debata o zakonu trajala štiri seje, situacijo je obvladal Plener, ki je posebno poudaril, da je le neugodna finančna situacija vzrok preokreta. Razpravo je še nekoliko zavlekla debata v gosposki zbornici; konečno je sledila sankcija 14. decembra 1877 št. 112 drž. zakona.

Omenjeni zakon, ki je splošno kratko bil nazivan sekvestracijski zakon, se je prvič uporabil proti Rudolfovi železnici. Kratka vsebina zakona je sledeča: Prvi trije členi obsegajo določbe glede prometnega primanjkljaja in pooblaščajto vlado, da sme dati garantiranim železnicam predjume v svrhu kritja; vlada pa sme obratovanje takega podjetja prevzeti v lastno režijo ali ga dati drugim v najem. Pravica preneha, ako skozi tri leta podjetje ni dobilo od države nikakega predjuma. Ako presega tekom petih let predjumi na račun državnega poročstva polovico garantiranega maksimalnega zneska, sme železnico prevzeti država, pri tem ostanejo vse pravice in dolžnosti delniške družbe nedotaknjene. Družba še nadalje razpolaga s prebitkom oziroma državno garancijo, ima svoje upravno zastopstvo, ki pa nima na obratovanje nobenega vpliva. Konečno se dovoljuje vladi odkupiti železniška podjetja s tem, da prevzame vsa vrednostna posojila in fundira odkupnino v železniških državnih zadolžnicah.

¹⁾ Štev. 589. prilog k stenograf. protokolu l. 1876.

(Dalje prth.)

Izkoriščanje vodnih sil reke Bosne in Drine.

»Splošna stavbena družba« v Mariboru, koja je že z zgradbo električne centrale v Fali pri Mariboru, te največje hidrocentrale v Jugoslaviji, dokazala svoje izvanredne strokovne in finančne sposobnosti, je prevzela, kakor piše »Jugoslav. Lloyd«, tudi izkoriščanje vodnih sil reke Bosne in Drine, ki bo služilo za elektrifikacijo Srema, Mačve, Posavine in pozneje tudi Bačke.

Splošna stavbena družba je začela po iniciativi nekaterih podjetnikov proučavati vodne sile Bosne in Drine in ker so bili rezultati povoljni, se je ustanovil v Vinkovcih »Sindikata za proučevanje vodnih sil Reke Bosne in Drine«. V sindikatu se nahaja razen že omenjene stavbene družbe, še 65 oseb, pripadajočih interesiranim pokrajinam. Naloga sindikata je, da v najkrajšem času izvrši vse potrebne izmere ter da sestavi točen, strokovni aparat. Delo je že v teku. Sindikat ima že predkoncesijo, in kakor hitro dobi koncesijo, se bo razširil v veliko delniško družbo.

V projekt se je vzela najprej velika hidrocentrala na Bosni, koja bo proizvajala 8—12.000 konjskih sil. Od te centrale pojde glavni tok, ki bo imel 60.000 volt čez Samac, Vinkovce do Opatina, ter od Vinkovcev čez Mitrovico in Rumo do Novega Sada. Od glavnega toka bodo vodili sekundarni toki z 20.000 volti do Broda, Djakova, Osijeka, Sombora, Šabca in Bjeline. Komaj bo to delo v teku, začela se bo graditi druga hidrocentrala na Sp. Drini s 25—30.000 konjskimi silami. Obe centrali bosta spojeni z isto mrežo, ter bosta lahko neprestano proizvajale 33.000—42.000 konjskih sil.

Izpeljava teh načrtov doprinese popoln ekonomski preporod najboljše pokrajine naše države, toda zahteva ogromne investicije. Zgradba obeh central, ter osnovna napeljava mreže bo stala okoli pol milijarde kron.

Naravno, da bo zbiranje tako ogromne svote za naše razmere težko delo. Pridobiti bo treba vse interesirane kroge, da bodo sodelovali, ter pomagali pri tem tako važnem podjetju. Mogoče bo treba pritegniti v pomoč tudi zunanji kapital.

Preosnova sindikata v delniško družbo se bo izvršila spomladi prihodnjega leta in tedaj se bo tudi pričelo takoj z delom. Ako bodo dali interesirani krogi ter država potrebno pomoč, bo delo v 3 do 4 letih gotovo.

Oglašajte v Trgovskem Listu!

Izvoz in uvoz.

Nemčija prepove izvoz tekstilnega blaga. Nemška vlada bo v kratkem prepovedala izvoz tekstilnega blaga. Ta prepoved ne bo zadela tekstilnih surovin, čipk, veziva, pozamentarije in proizvodov iz papirnatih tkanin. Prepoved bi imela stopiti v veljavo že 15. t. m.

Prepoved izvoza iz Čehoslovaške ukinjena. Prepoved izvoza iz Čehoslovaške, ki je bila izdana za časa mobilizacije, je sedaj ukinjena.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Obširna sodišča proti draginji odpravljena. Socijalna sekcija zakonodajnega odbora je sklenila, da naj prestopke proti uredbi o draginji sodijo redna sodišča. Na podlagi tega sklepa je minister za socijalno politiko izdal naredbo, ki začasno, dokler parlament ne izdela definitivnega zakona, ukinja poslovanje občinskih sodišč.

Razglas o novi monopolski taksi na vžigalice. Z odločbo upravnega odbora samostojne monopolne uprave M. br. 20.667 z ne 29. novembra 1921 in z odobritvijo g. ministra za finance z dne 26. novembra 1921. br. 7400 se je monopolna taksa na vžigalice zvišala ter znaša: 1. pri parafinskih vžigalicah v škatlicah z okroglo 100 klinčki 24 par od škatljice; 2. pri žvepljenih vžigalicah v škatlicah z okroglo 120 klinčki 24 par od škatljice; 3. pri švedskih normalnih vžigalicah v škatlicah z okroglo 60 klinčki 22 par od škatljice; 4. pri malih švedskih vžigalicah v škatlicah z okroglo 50 klinčki 20 par od škatljice. V tem zmislu se izpreminja tukajšnji razglas z dne 21. novembra 1921, t. št. 7364 Ur. l. 141. Pokrajinska monopol. direkcija v Ljubljani.

Igman d. d. v Sarajevu. Danes se vrši v Sarajevu ustanovni občni zbor trgovske delniške družbe Igman.

Naša svobodna luka v Solunu. Grške oblasti so izdelale načrt, po katerem se izroči Jugoslaviji svobodna cona v solunski luki, ki bo služila za popolni svobodni uvozni in izvozni promet. Vse preuredbe imajo biti izvršene do leta 1931. Po grških poročilih, katere je prejela naša vlada v Beogradu, so v Solunu sedaj vzpostavljene normalne prilike, ki omogočajo reden promet.

Posebna banka za zunanjo trgovino na Češkoslovaškem. Na Češkoslovaškem je osnovana posebna banka za zunanjo trgovino. Banka bo otvorila svojo podružnico tudi v Jugoslaviji. Glavnica znaša štirideset milijonov čsl. kron.

Francoska trgovina med 1. januarjem in 30. septembrom. Poročilo kr. gen. konzulata v Marselju primerja prvih devet mesecev tega leta s prvimi devetimi meseci l. 1920. in izkazuje padec uvoza za 22.180.000 fr. in izvoza za 3.785.140.000 fr. Številka manjko uvoza je povoljna, št. izvoza pa ne, ker se je računalo letos na mnogo obširnejši izvoz kot lansko leto. Več važnih tovarov na jugu Francije dela še vedno le po par dni v tednu, več pa jih je popolnoma ustavilo obrat. Cene izdelkom v trgovini na drobno padajo. V Marselju, ki je najdražje mesto v Franciji (tudi življenje v Parizu je ceneje), stane moška obleka po meri 800 fr., dočim je stala istotaka obleka pred šestimi meseci še 550 frankov. Za kolonialno razstavo, ki se pripravlja za drugo leto, se pridno skrbi. Velike koristi bi bilo, če bi na tej razstavi ne izostali naši domači, orientalski izdelki Bosne in Srbije.

Industrija.

»Drina« d. d. za mlinsko industrijo v Bijeljini. 18. t. m. se osnuje v Bijeljini delniška družba za mlinsko industrijo, ki prevzame parne mline tvrdke »Prvi paromlin S. Jovanović i drug v Bijeljini.

Obrt.

Slovensko obrtno društvo priredi dne 11. t. m. ob pol 10. uri dopoldne v Gambrinovi dvorani v Mariboru splošen obrtni shod, na čegar dnevnem redu se nabajajo sledeče točke: 1. splo-

šni obrtni zakon; 2. obdavenje malega obrta; 3. protest proti centralizaciji obrtne zadruge v Ljubljani.

Stavka krojačev v Sarajevu. Sarajevski krojaški pomočniki so stopili v stavko, ker jim mojstri niso povišali njihove dnevne mezde za 15 odstotkov. Do sedaj so dobivali pomočniki dnevno 180 K.

Denarstvo.

Znižanje januarske dvanajstine. Posamezni odseki finančnega odbora narodne skupščine so dogovorno z ministrom in njegovimi eksperti imeli sejo v svrhu, da se izvrši potrebna redukcija proračuna za januarsko dvanajstino, da bi se prihranilo 80 milijonov dinarjev. Ti odseki so začeli svoje delo. Tako se je prvi sekciji v sporazumu z vojnim ministrom posrečilo, da se je črtala vsota 20 milijonov dinarjev. Druga sekcija je proračun ministra za socijalno politiko zmanjšala za 8 milijonov dinarjev.

Ponarejene madžarske krome. Budimpeštanski policiji so prijavljeni neštevilni slučajni ponarejenih bankovcev po 1000 in 500 kron. Falzifikati so zelo slabi in jih je lahko spoznati. Izdelani so nekje v inozemstvu.

Carina.

Povišanje carine v Nemčiji. 20. oktobra t. l. je bila v Nemčiji povišana carina od 900 odstotkov na 1900 odstotkov, sedaj pa je carina zopet povišana in sicer na 3900 odstotkov z veljavo izza 25. novembra t. l.

Davki.

Priklopitev v davčnem oziru. Finančni minister je odredil da se morajo vasi Bednje, Malakocija in Laze izločiti iz davčne uprave v Medjimurju in priklopiti v davčnem oziru k občini bistriški, davčnemu okraju dolnjelendavskega, davčnemu okrajnemu oblastvu v Murski Soboti in evidenčnemu uradu zemljarskega katastra v Murski Soboti v Prekmurju.

Promet.

O železniški konferenci v Brežah. V Brežah na Koroškem se vrše pogajanja med delegati avstrijske in naše železniške uprave o direktnih železniških zvezah med Avstrijo in Jugoslavijo in o železniških tarifih. O tej konferenci smo svoječasno že poročali.

Povišanje železniških tarifov v Nemčiji. Prvega decembra je povišala Nemčija cene železniškim tarifom za nadaljnih 50 odstotkov.

Naznanila trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Vprašalne pole trgovskega ministrstva. Industrijski oddelek ministrstva trgovine in industrije razpošilja zadnji čas posameznim podjetjem vprašalne pole glede njih strojnih naprav o letni produkciji zmoglosti, o obratnem in kupčijskem položaju in vplivu inozemske konkurence na njih obrate. Trgovska in obrtniška zbornica opozarja interesente, da služijo ti podatki le kot gradivo za bodoče trgovinske pogodbe, za revizijo uvozne carinske tarife in za vprašanje, v koliko naj bi se ščitilo domačo produkcijo pred inozemsko konkurenco. Vsled tega je v interesu vsakega posameznika, da vpošlje ministrstvu na stavljena vprašanja pravilne podatke in čim izčrpnije poročilo o svojem podjetju.

Iščejo se potomec po Šimunu Grivičiču, Edvardu Mataseku in Mariji Zimma, katera trojica je živela za časa svetovne vojne v Egiptu. Potomci naj blagovolijo svoje naslove naznaniti trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Dobava, prodaja.

Nabava papirja za l. 1922. Uprava državne tiskarne v Beogradu razpisuje na dan 20. decembra t. l. ofertalno licitacijo za nabavo 605.000 kg tiskarskega papirja razne kakovosti v balah, 190.000 kg navitega tiskarskega papirja. — Pozivljejo se vsi interesentje, da se te licitacije, ki se bo vršila ob 12. uri v pi-

sarni uprave, udeležo. Kavcija 5%. Po-
goje se izve v ekonomskem oddelku dr-
žavne tiskarne.

Razno.

Poskusi gojenja bombaža v mostar-
skem okraju. V Čitliku (v mostarskem
okraju) je bil za poskušnjo zasejan 20
kvadratnih metrov velik prostor z bom-
bažem. Ker se je poskus jako dobro ob-
nesel, se da sklepati, da je podnebje
tega kraja za gojenje bombaža ugodno.
Uspevali bi tudi riž in olive. Za sejanje
bombaža bi prišli v poštov sledeči kraji:
Mostar, Stolac, Lubinje in Trebinje.

Novo vrste kovina za denar. Neka
vestfalska tovarna je iznašla novo ko-
vino iz zmesi cinka in aluminija, iz ka-
tere bi se zamogel ceno napraviti kovani
denar. Stroški za nabavo tega kovanega
denarja bi ne bili večji nego so stroški
za izdelavo papirnatega denarja. V Nem-
čiji so v tej zadevi že v parlamentu sta-
vili interpelacijo, v kateri zahtevajo od
vlade, da takoj prične s kovanjem tega
denarja.

Tarifa o pobiranju takse za preiz-
kušanje čistine in žigosanja zlata in
srebra. S 1. januarjem stopi v veljavo
sledeča tarifa o pobiranju takse za
preizkušanje čistine in žigosanja zlata
in srebra za vse ozemlje kraljevine
S. H. S. — Za zlate in srebrne stvari,
ki se predlagajo v preizkušanje njih
čistine in žigosanja, se pobirajo te-le
takse: 1. za zlate šibke od 1 kg 25 din.;
2. za srebrne šibke od 1 kg 10 dinar.;
3. za izgotovljene žice iz srebra s po-
zlato od 1 kg 45 din.; 4. za izgotovljene
žice iz srebra brez pozlate od 1 kg 30
din.; 5. za izgotovljene srebrne predme-
te od 1 kg 300 din.; 6. za izgotovljene
srebrne predmete od 1 kg 30 dinarjev.
Za drobnejše stvari, ako so skupaj laž-
je od 5 gramov, se pobira taksa kakor
za celih 5 gramov. Zlati predmeti do 1
grama in srebrni do 2 gramov teže so
oprosteni žigosanja in plačila takse. Ta
oprostitev se ne tiče postranskih delov
predmetov, kakor n. pr. obročkov pri
urah, zapon pri veržicah itd. Za šibke,
ki so težje od 2,5 kg, se pobira za pre-
sežek teže samo polovica takse. Ko sto-
pi ta tarifa v veljavo, prestatnejo veljati
vse dosedanje tarife o pobiranju te ta-
kse. Ur. l. 145 ex 1921.

Popravki k našemu poštnemu, br-
zovajnemu in telefonskemu pristojbe-
niku. Stran 4: »Poštne nakaznice naj
se dostavi opazka, da je treba nakazane
zneske označiti v dinarjih; isto velja za
povzete nakaznice in naložne nakaz-
nice oziroma terjatvene listine (str. 5);
Stran 6: Položnice in čeki se imajo
glasiti na dinarsko veljavo. Stran 7—8:
Vrednost paketnih in denarnih pošilk
je izraziti v dinarjih. Stran 10: Pristoj-
bine v poštno-carinskem poslovanju:
Kolkovine se računa: za vsako carin-
sko napoved, če se blago carini na pod-
lagi iste po minimalni tarifi 0.50 D =
2 K; za vsako prilogo 0.50 D = 2 K;

za carin. pobotnico (priznanico) do bla-
govne vrednosti 10 D, 0.50 D = 2 K;
preko vrednosti 10 D, 2 D = 8 K. Na
račun tvornice za vsako pošiljko 0.25
D = 1 K; za pošiljke pisemske pošte
se plačajo kolkovine za pobotnico in
stovornico. Stran 17: Brzovajni pristoj-
benik za inozemstvo je tukaj izračunjen
na podlagi razmerja 1 frank = 6 dinar-
jev; od 1. nov. 1921 se računa pa za 1
frank 10 din. in se po tem razmerju
tudi pristojbine povišajo: povprečno to-
rej za 1/10 v našem pristojbeniku ozna-
čenega zneska. Stran 18: V medn. pro-
metu so se telefonske pristojbine za 100
odstotkov povišale; otvorila se je rela-
cija: Ljubljana-Praga: 14.50 D = 58 K
in Maribor-Praga: 65 D = 260 K; Ma-
ribor-Leibnitz: 15 D = 60 K. Dostaviti
je še: Za priznanico pri vsakem govoru
se še dvigne 0.40 D = 1.60 K. Za tele-
fonski poziv in medn. prometu je plačati:
20 D = 80 K. Stran 20: V drugi vrsti
se ima glasiti najmanjini (minimum),
mesto: »najemninik«.

!! Božične okraske

vse vrste razglednice,
papir, šolske in uradne
potrebščine najceneje

Iv. Bahovec, Ljubljana
Sv. Jakoba trg št. 7.

Trgovski register.

Vpisi v zadržni register. I. Vpi-
sale so se nastopne zadruge: Nabavljalna
zadruga državnih uslužbencev in upo-
kojencev v Gornjem gradu, registrirana
zadruga z omejeno zavezo. Sedež: Gor-
nji grad. Obratni predmet: Zadruga na-
bavlja zadržnikom življenske potreb-
ščine in druge predmete za njih osebno
in hišno potrebo. — Nabavljalna zadruga
državnih uslužbencev in upokojencev
pri Sv. Lenartu v Slov. Goricah, registro-
vana zadruga z omejeno zavezo. Sedež:
Sv. Lenart v Slov. Goricah. Obratni pred-
met: Zadruga nabavlja zadržnikom
življenske potrebščine in druge predme-
te za njih osebno in hišno potrebo. Sa-
mo izjemoma, kadar blaga preostaja, se
sme to blago oddati tudi nezadržnikom.
— Živinorejska zadruga za Tolsti vrh in
okolico, registrirana zadruga z omejeno
zavezo. Sedež: Tolsti vrh. Obratni pred-
met: Zadrugi je namen, da pospešuje
živinorejo, živinsko kupčijo in prodajo
živinskih izdelkov. — II. Vpisale so se
izpremembe in dodatki pri nastopnih
zadrugah: Posojilnica v Gornji Radgoni,
registrovana zadruga z neomejeno zave-
zo: Izbrisal se je dosedanj član načelni-
štva Hinko Požun, vpisal pa se je novo-
izvoljeni član načelnštva Alojzij Repič,
posestnik v Kitencih. — »Samopomoč«,

gospodarska zadruga javnih nameščen-
cev in upokojencev v Kranju, r. z. z. o. z.
Po sklepu občnega zbora z dne 17. ju-
lija 1921 se je zadruga razdružila ter je
prešla v likvidacijo. Likvidacijska fir-
ma: »Samopomoč«, gospodarska zadruga
javnih nameščencev in upokojencev
v Kranju, r. z. z. o. z. v likvidaciji. Pod-
pis firme: Likvidatorji podpisujejo li-
kvidacijsko firmo skupno.

Tržna novosti

Poročilo o trgovini s poljskimi pri-
delki. Sombor: Dovozi slabi. Zivahno
povpraševanje po blagu je povzročilo
nadaljni porast cen. Pšenica se plača
po 1370 do 1400 K. Vojvodinski mlini
uvaža mnogo pšenice iz Srbije. No-
va koroza se trži po 1030 do 1040 K.
Stare koroze ni mnogo; plača se po
1130 do 1140 K. Po ovsu je jako malo
povpraševanja; cena mu je 830 kron
do 840 kron. — Osijek: Dovozi sla-
bi, povpraševanje zmerno. Pšenica se
plača do 1400 K. Mlini so povišali ceno
moki št. 0 na 20 K. Novo koroza kupi-
je lokalni konzum po 1040 do 1060 K.
Oves se plačuje po 850 do 860 K. —
Tendencia prijazna.

Novosadska produktna borza dne
2. decembra: Pšenica: rumška 1400
(blago) zaključek 1395—1400; koroza:
baška nova zaključek 1002.5; moka:
št. 0 brez vreč ab Bačka 1900 (blago),
za kuho 1800 (blago) krušna 1650 (bla-
go); otrobi z vrečami: ab Bačka 640
(blago); svinjska mast: netto ab Banat
6600 (denar).

Poljski pridelki.

Trst: La Plata koroza 46 francoskih
frankov cif. Benetke, rumena La Plata
43 1/2. Amerikanska pšenica (Monitoba
I.) 5.03 franc. franke cif. Benetke. Ru-
munska koroza Colorfoxan 42 franc.
frankov cif. Benetke. Na tržišču se pla-
ča za La Plata koroza franko vagon v
vrečah 30 lir, za rumunsko Colorfoxan
88 lir, za dostavo v novembru—decem-
bru. Amerikanska pšenica 140 lir, fran-
ko vagon Trst. Koroze je malo, povpra-
ševanje veliko.

Kolonijalno blago.

Sladkor. London po cwt.: West In-
dian crystall. ab skladišče 42/—. Tates
Brownish bis good colour pieces 37/—,
Lyles yellow crystals 44/9, Muscavadoes
38/—, Tates castor 52/9, cubes 55/6, cru-
shed 51/9, granulated 50/3, and white 44/
9, Lyles no. 2 granulated and white 49/9.

Trst. Cene so v zadnjem času padle
radi uspešne konkurence čehoslovaške-
ga sladkorja. Za kristalni sladkor se
plača 180—185 lir, concassé 190—195, v
kockah 200—205 brez tovarnine ab Trst.

Borza.

Zagreb, devize: Berlin 132—137,
Bukarešt 220, Milan 1182—1190, Lon-
don 1125—1138, Newyork kabel 273—
274, ček 272, Pariz 2050—2100, Praga

Erjavec & Turk

PRI „ZLATI LOPATI“
trgovina z železnino
in cementom

Ljubljana, Valvazorjev trg 7
preje Hammerschmidt (Mühlisen)
nasproti Križanske cerkve.

Vsakovrstne

slamnike in klobuke

Ima vedno veliko zalogo za gospode, dečke
in deklice ter posebno izbiro najnovejših
damskih. Franjo Cerar, tovarna
modelov, slamnikov

Stob, pošta Domžale pri Ljubljani.

Različne torbice (cekarje), različna stojala za
cvetlice, predpražnike itd. — V popravila se
sprejemajo različni stari klobuki in slamniki
v Ljubljani pri tvrdki Kovačević in Tršan,
Prešernova ul. 5 na dv., vsako sredo in soboto

306—308, Svica 5250—5300, Dunaj 4 do
4.25 Budimpešta 35—35.75; valute:
dolar 270—271.50, avstrijske krone 304,
franki 2000—2075, napoleoni 989, mar-
ke 138—140, leji 208—210, lire 1072.

Beograd, valute: dolarji 68, mar-
ke 34.50, leji 53.50; devize: London
282, Pariz 520, Zeneva 1340, Praga 77,
Dunaj 0.98, Berlin 34.50, Milan 300,
Budimpešta 8.75.

Curiah, devize: Berlin 270, New-
york 5.18, London 21.24, Pariz 40.00,
Milan 22.80, Praga 5.80, Budimpešta
0.65, Zagreb 2.00, Varšava 0.15, Dunaj
0.16, avstrijske žigosane krone 0.10.

Sava Sekulić

agenturno - kom. zavod v Sarajevu
sprejema zastopstva kakor tudi vsako-
vrstno blago v komisijo.

Trgovci!

Najlepše božično darilo

Jugoslovanski Matici napravite s tem,
da kupujete edinole **Adria pečivni
prašek in vanilin sladkor** v
katere korist se prodaja.

Adria izdelki, Ljubljana.

Priporoča se tvrdka

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
tovarniška zaloga
šivalnih strojev

Igel in posameznih delov za vse sisteme
šivalnih strojev in koles, olje ter potreb-
ščine za krojače, šivilje, čevljarje in sedlarje
ter galanterijo na drobno in debelo.
Cene nizke! Postrežba točna

Sprejme se popolnoma samostojen

korespondent(inja), knjigovodja

z večletno prakso k lesni industriji. Plača
dobra. Stanovanje in hrana v hiši, Po-
nudbe najkasneje do 15. t. m. na Ivan
Dernič, lesna Industrija Lancovo, Ra-
dovljica.

Ign. Žargi = „Pri nizki ceni“ Ljubljana, Sv. Petra c. 3.

Trgovina z drobnim, pletenim in modnim
blagom ter raznim perilom in kravatami
na debelo in drobno.

Veelika izbira potrebščin za
krojače in šivilje.

VELETRGOVINA

Gregorc & Verlič

Ljubljana

priporoča

špecerijsko, koloni-
jalno blago in vsako-
vrstno žganje.

Konkurenčne cene — točna postrežba!

Brzjavljivi: GRELIČ.

Telefon interurb. štev. 246.

Zahtevajte cenike!

Ocarinjenje

in spedicija!

Vse v to stroko spadajoče
posle izvršuje točno in ku-
lantno od trgovcev ustanov-
ljena

„ORIENT“ d. d. v Mar-
iboru, Meljska cesta 12.

Telefon št. 90 in
njena podružnica v Ljubljani,
Sv. Petra cesta 27.

SLOVENSKA BANKA

LJUBLJANA, Krekov trg 10, nasproti „Mesnega Doma“

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem
računu. — Izvršuje se bančne posle najkulantnejše.

Vplačana delniška glavica K 30.000.000.

Telefon št. 567.

Čekovni račun št. 12.200.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA

Zelenburgova ul. 1

Interesna skupnost s Hrvatsko eskomptno banko in
Srbsko banko v Zagrebu.

Kapital 20.000.000 K. - Rezerve okrog 6.000.000 K.

Brzjavni naslov: ESKOMPTNA. - Telefon Interurb. št. 146.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge. - Nakup in prodaja: efektov, deviz,
valut. - Eskompt menic, faktur, terjatev. - Akreditivi.
Borza.

Na debelo:

Kava,
čaj, kakao,
sardine, olje, vinski
kis, bobinski in trapistov-
ski sir, salami, šunka in sla-
nina, ljutomersko stekle-
nično vino letnik 1917.Rogaška
Slatina.

T. MENCINGER

Ljubljana, Resljeva cesta 3.

Trgovci in kmetijske zadruge pozor!

Umetna Kajnit 15%

Kalijeva sol 22-20%

gnojila: » » 40-42%

oddaja po najnižjih konkurenčnih cenah tvrdka

Anton Tonejc in drug, Maribor.

Dular & Fabiani

veletrgovina
manufakture

Ljubljana, skladišče Balkan.

Priporoča svojo bogato zalogo
po najnižjih cenah.

Samo na debelo.

Medić, Rakovec & Zankl, prej:
A. Zankl
sinovi.

Tovarna kemičnih in rudninskih barv ter lakov.

Centrala: Ljubljana. D. z o. z. Skladišče: Novisad.

Brzjavni: Meraki, Ljubljana.

Telefon: 64.

English varnishes:

Angleški laki:

COPAL VARNISH.
Kopalov lak za znotraj.
FINE COPAL VARNISH.
Fini kopalov lak
za znotraj.
SUPERFINE COPAL
BODY VARNISH.
Lak za kožije, najfin.
FINE COPAL CAR-
RIAGE BODY VARNISH.
Lak za kožije, fini.
PALE FLATTING
VARNISH SPRF.
Brusilni fini prep. ak.
PALE FLATTING
VARNISH UNIVERSALE
Brusilni prepar. lak.
EXTERIOR COPAL
VARNISH FINE.
Fini zračni lak.
EXTERIOR COPAL
VARNISH SPRF.
Najfinejši zračni rap. lak
PALE SICCATIVE
FLUID
Sikatif, svetel.
DARK SICCATIVE
FLUID
Sikatif, temen.
SPRF. WELLRIGHT
VARNISH.
Lak za kožijske sta
najfinejši.Priznana najboljša in
zanesljiva kakovost:
barve za obleke, vse
vrste barv, suhe in olj-
nate, mavec (Gips),
strojno olje, karbolinej,
steklarski in mizarski
klej, pleskarski, slikar-
ski in mizarski čopiči,
kakor tudi drugi v to
stroko spadajoči
predmeti.

„MERA KL“.

Lak za pode.

„MERA KL“.

Linoleum lak za pode.

„MERA KL“.

Emajlni lak.

„MERA KL“.

Brunoline.

English varnishes:

Angleški laki:

JAPAN BLACK
VARNISH.
Lak za gvozdje, japan.
FINE JAPAN BLACK
VARNISH.
Fini črni japonski lak.
QUECK BLACK
VARNISH
Japan. lak s sikativom.
ISOLATING BLACK
VARNISH.
Izolirni lak.
LIQUID DRIERS PALE
Terebina svetla.
LIQUID DRIERS DEEP.
Terebina temna.
DAMAR VARNISH.
Damarov lak.
ENAMEL VARNISH
WHITE.
Emajl bel.
ENAMEL VARNISH
BLUE, RED, GREEN.
Emajl moder, rdeč,
zelen.
FINE ENAMEL
VARNISH WHITE.
Emajl bel, izredno fini.

Emajlni laki. Pravi tirnež. Barva za pode.

I. C. MAYER

LJUBLJANA

Ustanovlj. 1834.

MANUFAKTURA

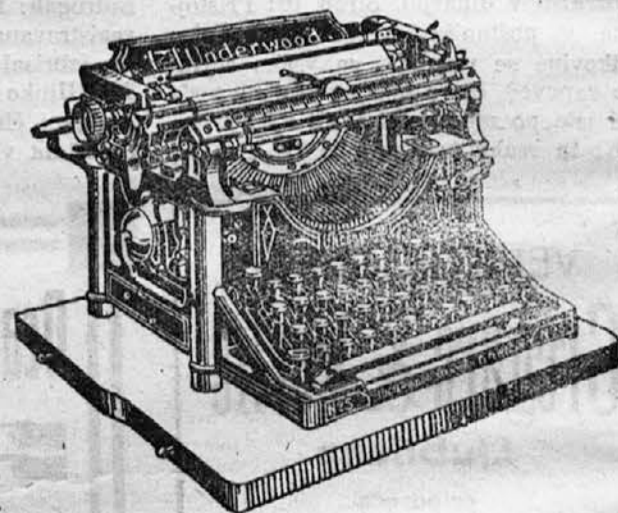
EN GROS

EN DETAIL

Underwood

najboljši ameriški pisalni
stroj sedanosti

Opalograph

razmnoževalni aparat,
razmnožuje strojno in
ročno pisavo potomne-
izrabljive stekli plošče.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo:

The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.
Moderno urejena popravilnica vseh pisalnih strojev.

Hedžet & Koritnik - Ljubljana

Frančiškanska ulica 4

MANUFAKTURNA
blagovnica na debelo